

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Nagy, Mihály Zoltán - Zombori, István (eds.): *Állam és egyház kapcsolata Közép-Kelet-Európában 1945 és 1989 között: intézmények és módszerek*. [Relația Stat-Biserică în Europa Centrală și de Est în perioada 1945-1989. Instituții și metode de control] Budapesta: METEM, 2014.

Abstract. Volumul de față valorifică lucrările prezentate la conferința internațională intitulată *Relația Stat-Biserică în Europa Centrală și de Est în perioada 1945-1989. Instituții și metode*, desfășurată la Oradea între 18-19 octombrie 2012 și organizată de Arhiva Istorică a Serviciilor Secrete din Ungaria (Budapesta) și Asociația Posticum, Movimentum Iuventutis Christianae. Intenția organizatorilor și a editorilor volumului a fost ca evenimentul să contribuie și la o cunoaștere reciprocă a cercetătorilor din România și Ungaria. Deși în carte sunt prezentate în esență două cazuri, românesc și maghiar, volumul - prin câteva studii - conține referiri consistente la întreg spațiul Europei Centrale și de Est, dar și la realitățile raporturilor Stat-Biserică din Uniunea Sovietică. În majoritate textele reflectă situația Bisericii Catolice din Ungaria și România, inclusiv prin schițarea unor biografii de prelați și clerici cu un destin exemplar (József Mindszenty, Áron Márton, Alajos Tüll, Antal Pálos, István Regőczy), dar în carte apar și cazurile bisericilor protestante (maghiar) și ortodoxe (din România).

Toți contributorii volumului au apelat la surse arhivistice. În privința abordării trebuie menționat că volumul nu reflectă doar cronologia, calendarul și dinamica represiunii ci pune în lumină inclusiv alternativa distanțării de perspectiva abordării istoriografice descriptive. Pe lângă aceasta, nu este doar un volum despre persecuții, ci și despre identitatea comunităților religioase. Pe de altă parte, represiunea este analizată mult mai aplicat, reflectând în detaliu strategiile anchetelor penale comuniste.

Se așteaptă ca la începutul anului 2015 să apară traducerea volumului în limba română.

Szalai, Júlia - Zentai, Violetta (eds.): *Faces and Causes of Roma Marginalization in Local Contexts: Hungary, Romania, Serbia*. [Fețele și cauzele marginalizării romilor în contexte locale: Ungaria, România, Serbia] Budapesta: Central European University, 2014. 176 p.

Abstract. Volumul reprezintă rezultatul unei cercetări sociologice derulată în trei țări. Cercetarea a fost condusă de către Centrul de Politici Publice al Universității Central Europene (Budapesta, Ungaria) beneficiind de contribuția experților din cadrul UNDP Centrul Regional Bratislava. Din partea României partenerul de implementare al proiectului a fost Fundația Desire (Cluj-Napoca). Sprijin și finanțare au fost oferite prin două programe ale Fundației Societatea Deschisă.

Rapoartele de țară sunt incluse în volum sub forma de capitol și sunt bazate pe rapoartele finale ale proiectului. Raportele originale mai lungi sunt disponibile la cerere la organizațiile locale care au implementat cercetarea în țările vizate. Autorii rapoartelor incluse în volum sunt: Mónika Váradi și Tünde Virág, Enikő Vincze, respectiv Slobodan Cvejic, la care este adăugat un studiu introductiv și unul comparativ, ambele semnate de către Júlia Szalai. Raportul privind România a fost întocmit de către Enikő Vincze și se referă la situația a 25 de localități în care a fost efectuată cercetarea. Textul este disponibil și în limba română pe pagina web a [Fundației Desire](#) într-un volum editat de către Enikő Vincze și Iulia-Elena Hossu, *Marginalizarea socio-teritorială a comunităților de romi din România* (Cluj-Napoca: EFES, 2014).

Volumul *Faces and Causes* poate fi descărcat integral de pe pagina web a [Centrului de Politici Publice UCE](#).

▪ reviste, articole

Kiss, Tamás: Etnikai rétegződési rendszer Erdélyben és Romániában. A magyarok társadalmi pozíciói. [Sistemul stratificării etnice în Transilvania și România: Pozițiile sociale ale maghiarilor] *REGIO*, vol. 22, nr. 2, 2014, pp. 187-245.

Abstract. După patru ani de inactivitate a fost relansat jurnalul *REGIO. Kisebbség, Kultúra, Politika, Társadalom* [REGIO. Minoritate, Cultură, Politică, Societate] care apare acum sub egida Institutului pentru Cercetarea Minorităților care funcționează în cadrul Academiei de Științe Maghiare (Budapesta). Revista apare de patru ori pe an, în format online, articolele fiind accesibile publicului larg, iar manuscrisele sunt evaluate critic de către experți externi revistei.

Lucrarea lui Tamás Kiss analizează modul în care pozițiile maghiarilor din Transilvania în sistemul de stratificare socială sunt determinate de asimetria de putere (stat). Prima parte a studiului prezintă schimbările istorice în sistemul de stratificare etnică a Transilvaniei. Situația din perioada interbelică poate fi juxtapusă în mai multe privințe cu perioada de după al Doilea Război Mondial. Însă o transformare semnificativă a avut loc în a treia etapă care cuprinde perioada socialismului de stat, schimbări care determină sistemul de stratificare etnică din Transilvania de astăzi. A doua parte a analizei este bazată pe un sondaj realizat în 2011 și prezintă inegalitățile în venituri și diferențele de statut social între membrii comunităților minoritare și majoritare din România.

Articolul poate fi descărcat de pe pagina web a revistei [REGIO](#).

Kelso, Michelle- Eglitis, Daina S.: Holocaust commemoration in Romania: Roma and the contested politics of memory and memorialization. *Journal of Genocide Research*, vol.16, nr. 4 (Număr special: The memorialization of genocide), 2014, pp. 487-511.

Abstract. În 2009, guvernul român a inaugurat Memorialul Victimelor Holocaustului din România în valoare de 7400000 de dolari, pentru a comemora cei peste 280000 de evrei și 11000 de romi care au căzut victime ale regimului Antonescu. Situat în centrul Bucureștiului, monumentul face parte din agenda națională avansată instituțiilor internaționale, potrivit căreia trebuie studiate crimele Holocaustului din România și ajutat țara să clarifice și să se împacă cu atrocitățile istorice. Sub comunism și în perioada postcomunistă timpurie, statul român a negat rolul său în Holocaust. În acest articol este explorată reprezentarea Holocaustului în narațiunea istorică dominantă și discursurile formate în legătură cu Memorialul Holocaustului, în special cele legate de victimele de etnie romă. Discursurile formate în jurul acestui monument sunt strâns legate de un dialog mai larg care abordează recunoașterea victimelor și narațiunile care contestă Holocaustul din România. Autorii sugerează că victimele romane sunt simultan reprezentate, nereprezentate și greșit reprezentate în narațiunea istorică și memorialul Holocaustului din România.

Mândru, Anca Maria: "Nationalism as a national danger?" Early Romanian socialists and the paradoxes of the national question (1880-1914). *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*, publicat online în 25 noiembrie 2014.

Abstract. Articolul urmărește acomodarea treptată a socialiștilor timpurii în România cu situația incomodă a naționalismului în perioada dintre 1880 și 1914. Atitudinile socialiștilor români au evoluat de la ambivalență față de naționalism spre un angajament ferm la internaționalism în anii 1890, apoi la începutul secolului XX spre o inadvertență dar inconfundabilă preferință pentru naționalism. Localizând socialismul în dezbaterile politice și culturale mai largi ale vremii, articolul de față susține că arena publică românească i-a obligat pe socialiști să devină din ce în ce mai sensibili la provocările naționalismului. În special după 1900, avansarea ideologiilor naționaliste concurente și foarte influente precum și necesitatea de a aborda problema evreiască și problema etnicilor români care trăiesc în afara granițelor, i-a făcut pe socialiștii români oponenți dar implicit și

parteneri de dialog în dezbaterile despre naționalism. Pe termen lung însă socialiștii nu au reușit să găsească o alternativă convingătoare la naționalism și în cele din urmă au apelat la același limbaj, concepte și imagistică pe care mai înainte le-au respins vehement. Implicarea în tendințele naționaliste populare ale timpului le-a solicitat socialiștilor să-și reevalueze propriile principii teoretice și să prezinte proiecte de viitor diferite, dar în esență nu mai puțin naționaliste.

Articolul poate fi descărcat integral de [aici](#).

Sfera Politicii, nr. 128, noiembrie-decembrie 2014

Abstracte:

Ana Bărbulescu - Official Order and Ritual Disobedience in Transnistria's Ghettos (pp. 114-126)

Studiul abordează lumea ghetourilor din Transnistria dintr-o perspectivă socială, atenția fiind axată pe reconstrucția rețelelor de supraviețuire dezvoltate în condiții practic de exterminare precum și realitățile paralele ale regulilor oficiale și structurile sociale alternative ale deținuților. Din punct de vedere teoretic, analiza îl urmează pe Erwin Goffman și conceptualizarea lui a sistemului coercitiv ca instituție totală.

Alexandru Florian - „Iulie însângerat” (pp. 127-136)

Înainte de deportări în Transnistria, lunile iulie-septembrie 1941 au fost pentru evreii din Basarabia și Bucovina un proces de exterminare care s-a petrecut în timpul înaintării spre Est ale armatei române. Unități ale jandarmeriei, administrația civilă ale armatei au fost direct implicate în adunarea evreilor și uciderea lor pe loc. Contextualizării istorice a evenimentelor urmează publicate documente de arhivă de procese penale ale celor implicați în exterminarea evreilor, documentele datând din 1948 și 1953.

Articolele pot fi descărcate de pe pagina web a revistei [Sfera Politicii](#).

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

***Ethnic Origin and Disability Data Collection in Europe. Measuring Inequality - Combating Discrimination* [Colectare de date în Europa despre originea etnică și dizabilitate. Măsurarea inegalității - combaterea discriminării], Open Society Foundations, noiembrie 2014.**

Abstract. Raportul a fost publicat în cadrul *Inițiativei pentru Date despre Egalitate* (Equality Data Initiative), un proiect lansat de către Open Society Foundations în colaborare cu Migration Policy Group și European Network Against Racism având drept scop conștientizarea necesității de a colecta date de încredere despre grupuri cu riscul discriminării. Raportul contestă percepția obișnuită din Europa potrivit căreia colectarea datelor referitoare la dizabilități și etnie este categoric interzisă. Raportul exprimă necesitatea de a atrage comunitățile implicate în definirea bunelor practici și de a respecta principiile de bază ale colectării datelor cum sunt auto-identificarea intervievaților și colectarea de date bazate pe acordul persoanei vizate, voluntară și sub protecția anonimatului.

Cercetarea abordează domeniul educației publice în Bulgaria, Germania, Irlanda, România, Suedia și Ungaria, respectiv ocuparea forței de muncă în Franța. Majoritatea acestor țări membre UE colectează într-un fel sau altul date despre cetățenii lor. Dar - după cum sugerează raportul- metodele lor duc la rezultate care sunt inexacte ori nu sunt de încredere. În consecință, raportul recomandă acțiuni atât la nivel național cât și UE care vor duce la schimbări efective în domeniul colectării datelor despre egalitate și de a folosi date pentru a promova tratamentul egal al persoanelor.

Raportul integral poate fi descărcat de pe pagina web [Open Society Foundations](#).

noutăți

În cercetarea minorităților naționale din România
noiembrie - decembrie 2014

▪ despre buletinul informativ Noutăți

Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România și numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina web a Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), [aici](#).

Pentru informații legate de proiectele derulate în cadrul ISPMN și publicațiile apărute la Editura ISPMN vizitați pagina web a [Institutului](#).